

مدیریت و آموزش حفاظت از محیط زیست در مدارس

نویسندگان:

صغری شبافروزان

دکتر محمود صغری

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند

نشر واثیا

سرشناسه	: شبافروزان، صغری، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت و آموزش حفاظت از محیط زیست در مدارس / نویسندگان صغری شبافروزان، محمود صغری.
مشخصات نشر	: تهران : وانی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۳۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۵۵.
موضوع	: مدرسه ها -- مدیریت و سازماندهی
موضوع	: School management and organization
موضوع	: حفاظت محیط زیست -- ادبیات کودکان و نوجوانان
موضوع	: Environmental protection -- Juvenile literature
شناسه افزوده	: صغری، محمود، ۱۳۲۴ -
شناسه افزوده	: Safari, Mahmood
رده بندی کنگره	: ۳۱۱۹۶ م ۵ / LB۲۸۰۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۱ م ۲

مدیریت و آموزش حفاظت از محیط زیست در مدارس

نویسندگان: صغری شب افروزان - دکتر محمود صغری

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۳۴-۲

فروش اینترنتی www.ketab.ir

۱۸۰۰۰ ریال

نشر وانی: خیابان فخر رازی خیابان شهدای ژاندارمری پلاک ۶۳ طبقه ۳

تلفن: ۶۶۹۶۱۱۶۳ - ۰۹۱۲۱۸۶۶۵۵۸

"حق چاپ محفوظ و متعلق به مولفین می باشد"

پیشگفتار

داشتن محیط زیست سالم و پاک برای هر فردی از اهمیت خاص برخوردار است. حفاظت اصولی از محیط زیست رهیافتی مؤثر و برخاسته از تجارب کارگزاران عرصه‌های زیست‌محیطی در سراسر جهان است و به نظر می‌رسد که در صورت توجه به استلزامات، چارچوب‌ها و روش‌های آن بتوان به حرکتی پایدار در حفاظت از محیط زیست امیدوار بود. با توجه به این که در مدارس آموزش محیط زیست نقش مهم و اساسی را در حفاظت اصولی و پایه‌ای از محیط زیست دارد. همچنین برای توسعه پایه‌ای، آموزش در مدارس، و تحقق پایداری در توسعه و حفظ محیط زیست، ما به اخلاق زیست، محیط، نیازمندیم. اخلاقی که ارتباطات پیچیده و در حال تغییر بین انسان و طبیعت را شناسایی کرده و با... اسیت، به آن پاسخ دهد (مایور فدریکو، ۱۳۷۹). به منظور پدیدار شدن چنین اخلاقی، بازنگری در روش‌ها و نظام‌های آموزشی ضروری است. دولت‌ها و سیاست‌گذاران می‌توانند متولی ایجاد تغییرات... روش‌ها را جدید در توسعه باشند و این امر ممکن است سبب بهبود اوضاع جهان شود. اما این روش‌ها فقط... حل‌هایی کوتاه‌مدت هستند مگر این که آموزش جدید به جوانان در جهان داده شود و این امر به این‌ها... بین دانش‌آموزان و معلمان، مدارس و اجتماع و نظام آموزشی و کل جامعه نیاز خواهد داشت. توجه به ضرورت آموزش برای توسعه پایدار زیست‌محیطی موضوعی است که در همه اجلاس و بیانیه... مورد تأکید قرار گرفته است که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود. در این مبحث غیر از حفاظت... آموزش محیط زیست راجع به تغییر محیط آموزش برای پیشرفت مدارس و دگرگونی و تغییر در مدیریت... گونه ایجاد شود بحث و گفتگو شده است و وظایف مدیر آموزش و اهداف آنان و آموزش و... تغییر برای رسیدگی به وظایف‌شان پرداخته. یکی از اهداف پیشرفت آموزش دانش‌آموزان نظم و انضباط آنان... باشد که کنترل رفتار فراگیران و تسلط بر عوامل رفتاری آنان را انضباط تشکیل می‌دهد. نظم و انضباط را می‌توان از کودکی به افراد آموخت زیرا در کودکی افراد می‌توانند بهتر بیاموزند و بهتر بدان عادت کنند. لذا این کتاب حاصل یک پژوهش است که برای بهبود رفتارهای چالش‌برانگیز کودکان است، هدف این پژوهش بهبود سبک تربیتی والدین بر کودکان و استفاده از روش‌های تعاملی کارآمد مانند روش حل مسأله به جای روش‌های ناکارآمد مانند تنبیه و توبیخ بوده است. همچنین نحوه ارتباط والدین با کودک و روش والدین در حل تعارض‌ها یکی دیگر از جنبه‌های تعاملی است (ریش جکسون و چانچونگ، ۲۰۰۳). ارتباط والد - کودک می‌تواند تشویق‌کننده یا تنبیه‌کننده باشد. که از روش

پرسشنامه و پرسش و پاسخ صورت گرفته، و پیشنهادات و راهکارهایی برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان از نظر آموزش و روحی و روانی داشته باشیم. امید است که این کتاب گام کوچکی در راستای آموزش و تعلیم و تربیت دانش‌آموزان برداشته باشد و مورد توجه خوانندگان محترم قرار بگیرد. از همه خوانندگان محترم تقاضا می‌شود نظرات و پیشنهادهای خود را به نشانی الکترونیک ارسال نمایند.

صغری شب‌افروزان

Shadi_Afroz2012@yahoo.com

www.ketab.ir

فهرست

۷	درباره‌ی نویسندگان
۹	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
۱۹	بخش اول: مبانی نظریه و دیدگاه‌ها
۲۱	فصل اول: نظریه مبانی و اصول مدیریت در مدارس
۲۱	مفهوم نظریه
۲۲	نیاز مدیران به نظریه‌ها
۲۳	حرکت مدیران از تئور به عمل
۲۴	تیلور و مدیریت علمی
۲۵	نتایج کاربرد مدیریت علمی در آموزش
۲۶	نظریه آشوب
۲۶	نگرش سیستمی مدیریت
۲۶	کاربرد تئوری سیستمی در مدیریت آموزش
۲۷	تحلیل فراتر سه جزء اصلی زمینه اجتماع کار مدیر
۲۷	پیشنهادهای کاربردی این نظریه در مدیریت آموزش
۲۷	آموزش و پرورش کیفی جامع
۳۱	فصل دوم: اصول چهارده گانه بهبود کیفیت در مدارس
۳۱	۱- توافق به جای اقتناع
۳۱	۲- مهار مقاومت به جای از بین بردن آن
۳۲	۳- شناسایی فرصت‌ها و محدودیت‌ها
۳۲	۴- پذیرش نارسایی عملکرد و بازده
۳۲	۵- شکست کارهای بزرگ به کارهای کوچک
۳۲	۶- کنار گذاشتن روش‌های کهنه و ناکارآمد
۳۳	۷- دوراندیشی
۳۳	۸- تمرکز بر دانش‌آموزان به عنوان گیرنده اصلی خدمات مدرسه
۳۳	۹- هدف‌گذاری درست، واقعی و قابل دسترسی
۳۴	۱۰- بایسته کار کردن به جای سخت کار کردن
۳۴	۱۱- حل مشکل نه جایجایی آن
۳۵	۱۲- مثبت‌اندیشی و عدم پیشداوری نابجا
۳۵	۱۳- تدریجی و پیوسته بودن کیفیت، نه اتفاقی، آنی و گسسته بودن آن
۳۶	۱۴- محور قرار دادن برنامه‌ریزی استراتژیک در مدرسه به مثابه بستر تغییر
۳۶	مفهوم‌شناسی
۳۷	شیوه‌های آموزش فراگیران نخبه

۳۸	رعایت تفاوت‌های فردی در آموزش
۳۹	اهمیت آموزش ویژه فراگیران نخبه
۴۲	تغییر محتوای برنامه
۴۳	تغییر روش آموزشی
۴۴	تغییر محیط آموزشی
۴۵	نتیجه‌گیری
۴۹	فصل سوم: مدیریت در مدارس
۴۹	تعریف و مفهوم مدیریت
۴۹	بهبود بخشیدن به مدیریت مدرسه
۵۰	وظایف مدیر آموزشی
۵۱	امور کارکنان
۵۲	وظایف خاص
۵۲	امور مالی و اداری
۵۳	اجزای سیستم مدرسه
۵۳	فرآیندهای مدرسه
۵۳	مدیریت کیفیت جامع
۵۴	توجه به نیازها
۵۴	ارتقای مستمر کیفیت
۵۵	مشارکت همگانی در مدرسه
۵۵	چگونگی فرآیند حرکت مدیریت کیفیت جامع
۵۷	چگونگی فرآیند حرکت مدیریت کیفیت جامع
۵۷	ویژگی‌های مدیر مدرسه کیفی جامع
۵۸	نتیجه‌گیری
۵۹	پیشنهادهای راهبردی
۶۱	چه روش‌هایی برای افزایش انضباط در بین دانش‌آموزان به کار بریم؟
۶۱	تعریف انضباط و بی‌انضباطی دانش‌آموزان
۶۲	آموزش انضباط
۶۲	پیشگیری از بی‌انضباطی
۶۴	علل بی‌انضباطی دانش‌آموزان
۶۴	علل بی‌انضباطی مربوط به دانش‌آموزان
۶۴	علل بی‌انضباطی مربوط به معلم
۶۵	محیط مدرسه را میتوان از دو بُعد فیزیکی و عاطفی مورد بررسی قرار داد
۶۷	برخی راه‌های از بین بردن یا کاهش عوامل بینظمی
۶۸	راه‌های کاهش یا حذف رفتارهای بینظمی
۶۹	نتیجه‌گیری

۷۱.....	بخش دوم: چگونه از محیط زیست محافظت کرده و فضای سبز برای دانش‌آموزان فراهم کنیم
۷۳.....	فصل چهارم: ایجاد فضای سبز در مدارس
۷۳.....	اهمیت فضای سبز از دیدگاه نیازهای اجتماعی و اوقات فراغت دانش‌آموزان
۷۳.....	ضرورت ایجاد فضای سبز در مدارس
۷۴.....	احداث فضاهای سبز در مدارس
۷۵.....	فضای سبز در مدارس و استانداردهای آن
۷۵.....	نقش آموزش و پرورش در توسعه و نگهداری فضای سبز
۷۶.....	مسائل آموزش و پرورش در مدارس
۷۶.....	نگرش زیست‌محیطی دانش‌آموزان در مدارس
۷۷.....	آموزش زیست‌محیطی در مدارس
۷۹.....	روش‌های ارزشیابی صحیح زیست‌محیطی در سنین مختلف کودکان زیر شش سال
۷۹.....	عوامل مؤثر بر ایجاد نگرش زیست‌محیطی در مطالعات و تحقیقات انجام شده
۸۰.....	آلودگی هوا و تاثیر آن بر محیط زیست و انسان
۸۱.....	تاثیر آلودگی هوا بر سلامت کودکان
۸۱.....	آلودگی هوا، افزایش اختلالات ژنتیکی
۸۲.....	تاثیر آلودگی هوا بر کودکان
۸۲.....	آسیب‌پذیری کودکان در اثر آلودگی هوا
۸۳.....	آلودگی محیط زیست در رابطه با کودکان
۸۳.....	کودکان و محیط زیست
۸۴.....	کودکان و آلودگی محیط زیست
۸۵.....	کودکان و توسعه پایدار
۸۵.....	مرگ و میر کودکان
۸۶.....	تغییرات محیط زیست
۸۶.....	بخش‌های مختلف اداره کل حفاظت محیط زیست
۹۰.....	آموزش رسمی
۹۳.....	آموزش غیر رسمی
۹۵.....	فصل پنجم: تاثیر آموزش و مهارت‌های حل مسئله بر تعامل
۹۵.....	والد - کودک و برای بهبود رفتارهای چالش‌برانگیز کودکان
۹۵.....	چکیده
۹۶.....	سبک‌های تعامل والد - کودک
۹۸.....	مهارت‌های حل مسئله
۱۰۰.....	کارگاه تربیت کودک اندیشمند
۱۰۱.....	روش‌شناسی پژوهش
۱۰۲.....	روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۰۲.....	ابزارهای اندازه‌گیری

۱۰۲	پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان
۱۰۴	سبک‌های تربیتی والدین به تفکیک خرده مقیاس‌ها
۱۰۴	بحث و نتیجه‌گیری
۱۰۶	بهبود بخشیدن به مدیریت مدرسه
۱۰۶	مقدمه
۱۰۷	تعریف مدیریت از دیدگاه فایول
۱۰۷	تعریف مدیریت
۱۰۷	تعریفی دیگر از مدیریت
۱۰۷	فایولیسم (مکتب مدیریت عمومی فرانسه)
۱۰۷	اصول عام و کلی مدیریت
۱۱۰	توانایی و ویژگی‌های لازم برای مدیریت
۱۱۳	فصل ششم: چگونه مدرسه شاد و نشاط داشته باشیم
۱۱۳	چگونه مدرسه شاد و نشاط داشته باشیم
۱۱۳	مقدمه
۱۱۵	بیان مسئله
۱۱۶	سؤال
۱۱۶	چگونه یک دانش‌آموز می‌تواند شاد باشد؟
۱۱۶	تعریف شادی از دیدگاه روانشناختی
۱۱۶	ویژگی‌های افراد با نشاط
۱۱۷	توصیه‌های مؤثر بر افزایش نشاط از نظر روانشناسان
۱۱۹	حفظ سلامت جسم
۱۲۰	عوامل مؤثر در تعلیم و تربیت
۱۲۱	مدرسه شاد و با روح چگونه است؟
۱۲۱	شکوفایی خلاقیت در کلاس درس
۱۲۳	پیشنهاد به واحدهای آموزشی
۱۲۳	برگزاری مسابقات ورزشی بین دانش‌آموزان
۱۲۳	القای مفاهیم و ظرایف دینی به شیوه‌های جذاب
۱۲۳	نتیجه‌گیری
۱۲۴	مدیریت در مدارس هوشمند ایران
۱۲۴	مقدمه
۱۲۶	مدرسه هوشمند
۱۲۶	برنامه‌ریزی
۱۲۶	سازماندهی
۱۲۶	رهبری
۱۲۷	کنترل

۱۲۷.....	بازمهندسی
۱۲۷.....	مدل پیشنهادی
۱۲۸.....	نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۳۰.....	تقویت و توسعه تفکر پژوهش در مدارس
۱۳۱.....	پژوهش در آموزش و پرورش
۱۳۲.....	طرح معلم پژوهنده
۱۳۳.....	واحد درسی مطالعات پژوهشی برای دانش‌آموزان
۱۳۳.....	مسابقات انشاء و مقاله‌نویسی در مدارس
۱۳۳.....	پژوهش دانش‌آموزان
۱۳۴.....	ضرورت آموزش پژوهش - محور (Inquiry based instruction)
۱۳۵.....	رویکرد پژوهش محور در برنامه‌های درسی
۱۳۶.....	نقش مدارس در نهادینه کردن فرهنگ پژوهشی
۱۳۷.....	نقش معلمان در گسترش فرهنگ پژوهشی
۱۳۷.....	فعالیت‌هایی که معلمان باید در نه پژوهش - محور انجام دهند
۱۳۸.....	نتیجه‌گیری
۱۳۸.....	تنوع رشته‌های تحصیلی و فعالیت‌های آموزشی
۱۳۹.....	دوستان و همسالان
۱۳۹.....	نتیجه‌گیری
۱۴۰.....	موانع و مشکلات در ایجاد نگرش مثبت زیست‌محیطی در دانش‌آموزان
۱۴۱.....	پیشنهادهای
۱۴۲.....	بررسی آلودگی صدا در مدارس
۱۴۳.....	مقدمه
۱۴۴.....	عامل اصلی آلودگی صدا در مدارس
۱۴۵.....	نتایج حاصله
۱۴۵.....	کنترل منابع صوتی مزاحم خارج از بنا
۱۴۶.....	کنترل صدا در بنای مدارس
۱۴۸.....	آموزش روش‌ها و مهارت‌های زیست‌محیطی
۱۴۸.....	ضرورت آموزش زیست‌محیطی
۱۵۰.....	فعالیت‌های انجام شده در کشور چین
۱۵۳.....	نتیجه‌گیری
۱۵۵.....	منابع و مأخذ

در دنیای کنونی زندگی بسیار متفاوت با گذشتگان ما می‌باشد و پدیده‌های جدید و متنوع و در هم پیچیده آنچنان فراوان و به نو شده‌اند که دانایی‌ها، توانایی‌ها و امکانات را اجتناب‌ناپذیر می‌کند. البته این دانستنی‌ها و مهارت‌ها باید قادر باشند امنیت روانی و احساس زیبایی‌دوستی را در مواجهه با مشکلات زندگی تضمین کنند. در روند استفاده از امکانات در راه مقابله منطقی و فراگیر مسائل دنیای جدید به خصوص نگرش‌های جوانان باید از اصول بهداشت روانی استفاده نمود. چرا که نوجوانان نیازمند فضای شاد برای شاداب زیستن هستند. در شرایطی که اکثر منازل شهری تبدیل به آپارتمان‌های کوچک و به دور از فضای بازی شده است، بنابراین دیگر فضای سبز برای کودکان ما کمتر در دسترس می‌شود و همچنین فضای باز برای شادابی و بازی کودکان در نظر گرفته نشده است. بنابراین در فضای کوچک نمی‌توان از فرزندان شاد و سلامت روانی کودکان برخوردار بود. در فضای آموزشی دانش‌آموزان بیش‌بینی‌ها صورت گیرد و فضای مناسب برای کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شود تا از سلامت جسمی و روانی و جسمی کاملی برخوردار شوند و دیگر این که برای این سلامت جسمانی و روانی کودکان، دانش‌آموزان، اطرافیان و خودمان حفظ شود. غیر از محیط و فضا برای دانش‌آموزان، مهم‌ترین بخش آن تالیف و تربیت است. همچنین نحوه ارتباط والدین با کودک و روش والدین در حل تعارض‌ها یکی دیگر از جنبه‌های تعامل است (ریش جکسون و چانچونگ، ۲۰۰۳). الگوهای ارتباطی که کودکان و نوجوانان در خانواده یاد می‌گیرند، بدون تردید در ارتباطات آینده آنها در گستره زندگی تأثیر بسیاری دارد. باید درون خانواده علاوه بر اهمیتی که در رشد کودکان دارد، در جلوگیری از مشکلات رفتاری آنان نیز نقش سزایی دارد (تاسیک، بوجانواک و مجوسوسک، ۱۹۹۷). فضای خانواده می‌تواند مهرورزانه، پذیرنده، سهولانه و درک‌کننده یا طردکننده باشد. فضای خانواده بهترین پیش‌بینی‌کننده رفتارهای غیراضطرابی و برهکارانه افراد در سنین نوجوانی است (کل کورد، ۱۹۷۹؛ به نقل از کاسیک، بوجانواک و مجوسوسکی، ۱۹۹۷). در این پژوهش انجام شده نشان داده‌اند که آموزش مهارت حل مسئله به والدین موجب شده رفتارهای ضداجتماعی و افسردگی کودکان کاهش یافته و از سلامت روانی برخوردار شوند (کارادین، زیگل، باس، ۱۹۹۲). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت خانواده‌هایی که نوجوانان برهکار و یا معتاد دارند، می‌توانند از شیوه حل مسئله توانایی و مهارت‌های آموزش دیده تا بتوانند مشکلات کودکان خود را کاهش دهند. همچنین هنگامی که والدین کودکان با مشکلات شدید عاطفی در زمینه مهارت‌های

حل مسأله و انطباقی آموزش دیده‌اند وضعیت رفتاری و روان کودکان تغییرات مثبتی پیدا می‌کند (وفولو، کوهن و ایوانز، ۲۰۰۵).

آموزش والدین یک راهکار مؤثر در ترویج روش‌های صحیح فرزندپروری و افزایش مهارت‌های اجتماعی کودکان مانند مهارت‌های خودنظم‌دهی هیجانی و توانایی حل مسأله است. هوشیاری والدین، تمایل آنها به کسب تجارب جدید، میزان تحصیلات، برخورد متفکرانه و اجتناب از برخوردهای تکانش ایجاد اعتماد به نفس و احساس کفایت در کودک از متغیرهای مؤثر در تعامل والد - کودک محسوب می‌شوند که در امر آموزش از اهمیت بسیاری برخوردارند.

www.ketab.ir